

23 октябрь, 2025 ел

№ 5

Гражданка Д.Г.Йосыпова мөрәжәгатенә бәйле рәвештә, «Татарстан Республикасында жиңел таксида пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешенәң конституциячеллеген тикшерү хакында

НӘТИҖӘ

Татарстан Республикасы Конституция Советы, Рәисе И.И.Гыйләҗев, әгъзалары Р.Ф.Гафаров, Э.М.Мостафина катнашында, «Татарстан Республикасы Конституция советы турында» 2023 елның 13 июнендәге 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 5 статьясындагы 2 өлешенә, 11 статьясына таянып, «Татарстан Республикасында жиңел таксида пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешенәң Татарстан Республикасы Конституциясенәң 28 статьясындагы икенче өлешенә, 50 статьясындагы беренче һәм өченче өлешләренә туры килүен тикшерде.

Гражданка Д.Г. Йосыпованың мөрәжәгате тикшерүгә сәбәп булды. Мөрәжәгать итүче тарафыннан мөрәжәгатьтә билгеләнгән норматив-хокукий акт нигезләмәсенәң Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә килеп туган билгесезлек тикшерү өчен нигезгә әйләнде.

Татарстан Республикасы Конституция советы, Татарстан Республикасы Конституция советы әгъзасы - докладчы Р. Ф. Гафаров мәгълүматларын, утырышта катнашучыларның – гражданка Д. Г. Йосыпова, карауга кертелгән норматив-хокукий акты чыгарган орган вәкиле – Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Аппараты Хокук идарәсенәң граждан законнары бүлегә баш киңәшчесе Е.Н. Ситдыйкова аңлатмаларын, утырышка чакырылганнарның: Татарстан Республикасы Рәисе вәкиле – Татарстан Республикасы Рәисе Дәүләт-хокук идарәсенәң закон проектлары буенча бүлегә баш киңәшчесе Л. К. Вәлиуллина, Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгының Дәүләт автоинспекциясе идарәсе вәкиле – Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгының Дәүләт автоинспекциясе идарәсе техник күзәтчелек бүлегә башлыгы урынбасары В.В.Кондратьев, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил вәкиле

– Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратының гражданнар хокукларын торгызу мәсьәләләре буенча бүлеге әйдәп баручы консультанты А.Ф. Хөсәенов, Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе) каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил вәкиле – Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе) каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил эшчәнлеген тәмин итү бүлегенң баш киңәшчесе Ю.В. Гаврилова чыгышларын тыңлап, тапшырылган документларны һәм башка материалларны тикшергәннән соң,

БИЛГЕЛӘДЕ:

1. Татарстан Республикасы Конституция советына гражданка Д.Г. Йосыпова «Татарстан Республикасында жиңел таксидә пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының (алга таба шулай ук – 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы) 6 статьясындагы 1 өлешә белән үзенң конституциячел хокуклары һәм ирекләре санга сугылмауга карата шикаять белән мөрәжәгать итте.

71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешендә каралганча, жиңел такси «Россия Федерациясендә жиңел таксидә пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында, Россия Федерациясенң аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында һәм Россия Федерациясә закон актларының аерым нигезләмәләренң үз көчләрен югалтуын тану турында» 2022 елның 29 декабрәндәге 580-ФЗ номерлы Федераль законның 9 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән таләпләр нигезендә бизәләргә: жиңел такси кузовының төсләре ак яки сары төсләр гаммасына туры киләргә тиеш.

Гражданка Д.Г. Йосыпова, мөрәжәгатен нигезләп, 2025 елның 29 апрелендә Татарстан Республикасы Транспорт һәм юл хужалыгы министрлыгына үзенң милкендәге транспорт чарасы турында мәгълүматны жиңел таксиларның төбәк реестрына кертү турында запрос жиберүен күрсәткән. Мөрәжәгать итүче, Татарстан Республикасы территориясендә жиңел таксидә пассажирлар йөртү һәм багаж ташу эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатыннан тиешле лицензия алу өчен, эзлекле гамәлләр кылган.

Әмма мөрәжәгать авторына әлеге хезмәтне күрсәтүдән баш тартканнар. Баш тартуның сәбәбе – зәңгәр төстәге автомобиленң 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән критерийларга туры килмәве.

Мөрәжәгать итүче фикеренчә, төбәк законының күрсәтелгән нигезләмәсә Татарстан Республикасында яшәүчеләрнң хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен боза, Татарстан Республикасы Конституциясенң 28 статьясындагы икенче өлешенә, шулай ук 50 статьясындагы беренче һәм өченче өлешләренә каршы килә, хезмәт өлкәсендә дискриминацион шартлар тудыра һәм билгеле бер төсләр гаммасындагы транспорт чараларына ия булган гражданнарның жиңел машинада пассажирлар йөртү өлкәсендә хезмәт эшчәнлеген гамәлгә ашыруга хокукларын нигезсез чикли. Ул кертелгән чикләүләрнң объектив нигезләнешкә ия булмавын ассызыклаган, чөнки алар

куркынычсызлыкны тээмин итүгә бэйле түгел, шул рәвешле хокук субъектлары тигезсез хэлгә куела.

Гражданка Д.Г. Йосыпова Татарстан Республикасы Транспорт һәм юл хужалыгы министрлыгының Татарстан Республикасында жиңел таксиларга билгеле бер төсләр гаммасын кертүне гомуми транспорт ташкынында халыкка аларны тануны жиңеләйтү зарурилыгына бэйле рәвештә аңлатуы белән килешмәвен белдергән. Ул ак һәм сары төстәге автомобильләрнең жиңел машинада пассажирлар йөртү өлкәсендә кулланыла торган транспорт чаралары өчен уникаль булып тормавын басым ясап әйткән. Аның фикеренчә, ак һәм сары төстәге күп кенә автомобильләр пассажирлар йөртү өлкәсендә эшләми. Машиналарның тыгыз ташкынында үзләренә хас билгеләре буенча: түбәсендәге яктырткычы һәм кузовындагы “шашкалары” буенча таксины жиңел генә танырга мөмкин. Транспорт чарасының төсө берничек тә тану критерие буларак хезмәт итми, такси йөртүченең эшлекле сыйфатларына, сервис дәрәжәсенә, автомобильнең техник торышына һ. б. йогынты ясамый.

Мөрәжәгать итүче билгеләп үткәнчә, норматив-хокукый актың дэгъва белдерелгән нигезләмәсә шундый вазгыятьне күз алдына китерә: машинасы “дөрөс” төстә булган, әмма начар гадәтләрдән интеккән, житәрлек дәрәжәдә рус һәм (яисә) татар телләрен белмәгән, юл хәрәкәте кагыйдәләрен һаман саен бозып торган, техник торышы начар булган транспорт чарасыннан файдаланучы затка таксидә пассажирлар йөртү һәм багаж ташу өлкәсендә эшчәнлекне гамәлгә ашыруга өстенлекле хокук бирелергә мөмкин. Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасының Төп законында билгеләнгән кеше һәм граждан хокуклары һәм ирекләре тигезлегенә конституциячел принцибына турыдан-туры каршы килә, ә ул мөлкәт буенча, социаль статус буенча, һөнәри сыйфатларга һәм хокукый нормаларны үтәүгә бэйле булмаган башка хәлләр буенча дискриминациянең юклыгын гарантияли.

Мөрәжәгать итүче фикеренчә, гамәлгә кертелгән норматив-хокукый жайга салу республиканың меңләгән үзмәшгуль машина йөртүчесенә, акча эшләнүнә альтернатив, еш кына легаль булмаган ысулларын эзләү зарурилыгы алдында калдырып, законлы керем чыганагын югалту куркынычын тудыра. Бу аларның хезмәт стажы өзелүгә һәм, шуның нәтижәсә буларак, бюджетка салым керемнәрен киметүгә китерәчәк. Ә мондый хәл бары тик транспорт чаралары төсенә кагылышлы формаль таләп аркасында гына килеп чыгачак. Шул рәвешле башбаштаклыкка тартым критерийларга нигезләнгән чикләү транспорт хезмәтләре бәясенә артуына, халык өчен таксидә йөрү мөмкинлегенә кимүенә китерәчәк һәм, ахыр чиктә, халыкның түләү сәләтенә тискәре йогынты ясаячак.

Гражданка Д.Г.Йосыпова, югарыда баян ителгәннәр нигезендә, Татарстан Республикасы Конституция советыннан «Татарстан Республикасында жиңел таксидә пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешен Татарстан Республикасы Конституциясенә 28 статьясындагы икенче өлешенә, 50 статьясындагы беренче һәм өченче өлешләренә туры килми дип тануны сорый,

ә алар нигезендә, дәүләт, чыгышына, социаль һәм мөлкәти хәленә, нинди расадан һәм милләттән булуына, женесенә, белеменә, теленә, сәяси

карашларына, дингә мөнәсәбәтенә, фикерләренә, шөгыльләренә төренә һәм характерына, яшәү урынына һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренә тигезлеген гарантияли; хезмәтнең ирекле булуын; һәркемнең үз ихтыяры белән хезмәткә сәләтен эшкә җигә алуын, эшчәнлек төрен һәм һөнәр сайлауга хокуклы булуын; һәркемнең куркынычсызлык һәм гигиена таләпләренә җавап бирердәй шартларда хезмәткә хокуклы булуын, ниндидер кимсетелүләрсез һәм федераль законда билгеләнгән минималь хезмәт хакы күләмәннән түбән булмаган хезмәт хакы алуын, шулай ук эшсезлектән яклау хокукына ия булуын гарантияли.

Карауга чыгарылган мәсьәлә буенча Татарстан Республикасы Конституция советына Татарстан Республикасы Рәисе, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты, Татарстан Республикасы Транспорт һәм юл хужалыгы министрлыгы, Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгының Дәүләт автоинспекциясе идарәсе, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе) каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил вәкилләре үзләренә бәяләмәләрен җибәрде.

Бәяләмәләрдә дөгъва белдерелгән норманың Татарстан Республикасының Төп законына туры килүе билгеләнә, бу федераль закон чыгаручы тарафыннан Россия Федерациясе субъектларына җиңел таксиниң төсенә карата таләпләрне билгеләү хокукы бирүгә бәйле. Төбәкнең закон чыгаручысы, үзенә норма чыгару компетенциясе кысаларында, 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешендә җиңел такси кузовы төсләренә бары тик ак яисә сары төстә генә булырга тиешлеген билгеләгән. Татарстан Республикасы закон чыгаручысы, җиңел таксидә пассажирлар йөртү һәм багаж ташу эшчәнлеген гамәлгә ашыручы затларга күбрәк мөмкинлекләр бирергә омтылып, кузовка бердәм төсләр билгеләү белән генә чикләнмичә, охшаш төсләр гаммасын да керткән. Бәяләмәләрдә билгеләп үтелгәнчә, әлегә карар пассажирлар йөртү өлкәсендә эшләүче эшмәкәрләр һәм оешмалар өчен төс сайлау мөмкинлекләрен киңәйтәргә тиеш.

Россиянең кайбер төбәкләрендә җиңел таксиларның төсләр бизәлешенә карата шундый ук таләпләр каралган. Төсләр гаммасына таләпләр хезмәткә хокукны гамәлгә ашыру өчен дә, эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен дә җиңә алмаслык киртә булып тормый. Җиңел таксидә пассажирлар һәм багаж ташу эшчәнлеген гамәлгә ашырырга ниятләгән зат билгеләнгән төсләр гаммасына туры килә торган транспорт чарасын сатып алу яисә таләп ителгән төстәге автомобильне арендау хезмәтеннән файдалану мөмкинлеген саклый. Таксиларның тышкы “кыяфәтен” бердәйләштерү юнәлдерелгән кайбер өстәмә шартлар куелса да, эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шөгыльләнү мөмкинлеген саклана.

«Татарстан Республикасы Конституция советы турында» 2023 елның 13 июнендәге 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 11 статьясындагы 2 өлешендә бәяләмә чыгарганда, Конституция советы карауга чыгарылган норматив-хокукий актның туры мәгънәсен бәйли. Татарстан Республикасы Конституция советы норматив-хокукий акты

караганда, шулай ук аңа рәсми аңлатмалар һәм башка аңлатмалар белән бирелгән яисә гамәлдәге хокук куллану практикасы биргән мәгънәне бәяли. Конституция советы мөрәжәгатьтә күрсәтелгән предмет буенча гына бәяләмә чыгара, ә норматив-хокукий акты караганда – мөрәжәгатьтә конституциячеллеге шик астына алынган өлешенә карата гына бәяләмә чыгара. Татарстан Республикасы Конституция советы бәяләмә чыгарганда мөрәжәгатьтә бәян ителгән нигезләргә һәм дәлилләргә бәйле була алмый.

Шул рәвешле, Татарстан Республикасы Конституция Советының карап тикшерү предметы булып «Татарстан Республикасында жиңел таксида пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлеше – жиңел такси кузовы төсләренең бары тик ак яисә сары гаммага туры килүен билгеләүгә кагылышлы өлеше тора.

Карауга чыгарылган закон нигезләмәсенә тиешле конституциячел-хокукий бәя Россия Федерациясе Конституция Судының хокукий позициясе буенча жиңел таксида пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру өлкәсендәге мөнәсәбәтләрне жайга сала торган федераль законнарның норматив-хокукий актлары белән системалы бәйләнештә бирелергә мөмкин.

2. Россия Федерациясе Конституциясенң 72 статьясы (1 өлешенң «б» һәм «к» пунктлары) нигезендә, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекларен яклау, законлылыкны һәм хокук тәртибен, ижтимагый иминлекне тәмин итү, шулай ук административ законнар Россия Федерациясенң һәм аның субъектларының уртак карамагындагы өлкәгә кертелгән. Әлеге компетенция кысаларында күрсәтелгән өлкәләрдә гомуми принципларны билгеләүче федераль законнар чыгарыла.

Россия Федерациясе Конституциясенң 76 статьясы (2 өлеш) нигезендә, Россия Федерациясенң һәм Россия Федерациясе субъектларының уртак карамагындагы мәсьәләләр буенча федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектларының шулар нигезендә кабул ителә торган законнары һәм башка норматив-хокукий актлары чыгарыла.

Уртак карамактагы эшләр өлкәсендә Россия Федерациясе субъекты закон чыгаручысы Федераль законда билгеләнгән норманы үстерергә һәм тәанеләштерергә хокуклы, шулай ук уртак карамактагы эшләргә караган мәсьәләләр Федераль законда жайга салынмаган очракларда, алар буенча мөстәкыйль рәвештә хокукий жайга салуны гамәлгә ашырырга хокуклы (Россия Федерациясе Конституция судының 2003 елның 15 декабрендәге 19-П номерлы карары).

Шулай итеп, Россия Федерациясе субъекты, әлеге хокук мөнәсәбәтләрендә федераль законнарда, дәүләт хакимияте федераль органнарының башка хокукий актларында каралган һәм рөхсәт ителгән дәрәжәдә катнашып, карауга чыгарылган шушы очракта ижтимагый иминлекне тәмин итүгә бәйле мәсьәләләрне жайга салуда (төбәк үзенчәлекләрен исәпкә алып) үзенә йөкләнгән бурычларны нәтижәле хәл итү ысулларын күздә тотуга хокуклы. Мондый система Россия Федерациясенң бөтен территориясендә килеп чыгучы сынауларны нәтижәле хәл кылу һәм гражданныр, жәмгыять мәнфәгатьләрен яклау-саклауны тәмин итү

мөмкинлеге бирә торган комплекслы һәм күп баскычлы хокукый жайга салуны тәмин итә.

Региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү, жиңел таксида пассажирлар һәм багаж ташу эшчәнлеген гамәлгә ашыру, жиңел таксида пассажирлар һәм багаж ташу өлкәсендә региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру «Россия Федерациясе субъектларында гавами хакимиятне оештыруның гомум принциплары турында» 2021 елның 21 декабрендәге 414-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясындагы 1 өлешенң 21, 23 һәм 24 пунктлары нигезендә, Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләренә. кертелә. Күрсәтелгән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру Россия Федерациясе субъектлары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә, субъект бюджеты акчалары хисабына, Россия Федерациясенң һәм Россия Федерациясе субъектларының уртак карамагындагы эшләре буенча гамәлгә ашырыла, федераль бюджеттан субвенцияләр бирү очракларыннан тыш.

Россия Федерациясе территориясендә юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүнең хокукый нигезләре «Юл хәрәкәте иминлеге турында» 1995 елның 10 декабрендәге 196-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә, законның бурычлары юл-транспорт һәлакәтләрен кисәтү, алардан килгән зыянның авырлыгын киметү юлы белән гражданнарның гомерен, сәламәтлеген һәм мөлкәтен саклау, аларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен, жәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләрен яклаудан гыйбарәт (1 статья).

Күрсәтелгән Федераль законның 4 статьясында юл хәрәкәте иминлеге турында Россия Федерациясе законнарының әлеге федераль законнан һәм башка федераль законнардан, шулар нигезендә кабул ителгән Россия Федерациясенң башка норматив-хокукый актларыннан, Россия Федерациясе субъектларының законнарыннан һәм башка норматив-хокукый актларыннан, муниципаль хокукый актлардан торы билгеләнгән.

Жиңел таксида пассажирлар һәм багаж ташуны оештыру өлкәсендәге хокукый мөнәсәбәтләр, шулай ук Россия Федерациясе территориясендә күрсәтелгән өлкәдә дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештырганда барлыкка килә торган мөнәсәбәтләр «Россия Федерациясендә жиңел таксида пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында, Россия Федерациясенң аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында һәм Россия Федерациясе закон актларының аерым нигезләмәләренң үз көчләрен югалтуын тану турында» 2022 елның 29 декабрендәге 580-ФЗ номерлы Федераль закон белән жайга салына (алга таба – 580-ФЗ номерлы Федераль закон).

Күрсәтелгән федераль законның кайбер нигезләмәләре Россиянең бөтен территориясендә үтәлергә тиеш, шул ук вакытта федераль хакимият органнары тарафыннан Россия Федерациясе субъектларына аерым вәкаләтләр тапшырыла, бу исә карауга чыгарылган өлкәдә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашырганда төбәк үзенчәлекләрен һәм ихтыяжларын исәпкә алырга мөмкинлек бирә.

580-ФЗ номерлы Федераль законның 3 статьясындагы 1 өлеше нигезендә, жиңел таксида пассажирлар йөртү һәм багаж ташу эшчәнлеге,

юридик затка, индивидуаль эшкуарга яисә физик затка бирелә торган һәм жиңел таксида йөртүчеләрнең региональ реестрындагы язу белән раслана торган рөхсәт нигезендә, мәгълүматлары жиңел таксиларның региональ реестрына кертелгән транспорт чараларыннан файдаланып, рөхсәтнең гамәлдә булуы туктатып торылмаган яки гамәлдән чыгарылмаган шартларда, хәл ителә.

Жиңел таксиның тышкы бизәлешенә таләпләрне билгеләгән 580-ФЗ номерлы Федераль законның 9 статьясындагы 1 өлешенә 3 пункты нигезендә, Россия Федерациясе субъектларына үз территорияләрендә пассажирлар йөртү һәм багаж ташу өчен кулланыла торган жиңел таксилар кузовының төсләрен закон нигезендә билгеләү хокукы бирелгән.

Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан, 580-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән Россия Федерациясе субъектының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатында, «Татарстан Республикасында жиңел таксида пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы кабул ителгән, ул жиңел таксида пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру өлкәсендә һәм Татарстан Республикасы территориясендә күрсәтелгән өлкәдә региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыруда аерым мәсьәләләрне жайга сала (71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 1 статьясы).

71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешендә жиңел такси кузовы төсләренә ак яисә сары төсләр гаммасына туры килергә тиешлеге билгеләнгән.

Шул рәвешле Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, жиңел такси кузовының төсләренә таләпләр куеп, Россия Федерациясе Конституциясендә күздә тотылганча, халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өлкәсендә Россия Федерациясе һәм аның субъектлары карамагындагы уртак эшләр чикләрен билгеләүдән чыгып эш иткән. Әлеге карар Татарстан Республикасы Конституциясенең 75 статьясындагы 2 пунктында билгеләнгән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру кысаларында кабул ителгән, аның нигезендә Татарстан Республикасы карамагындагы мәсьәләләр буенча һәм Россия Федерациясе һәм аның субъектларының уртак карамагындагы мәсьәләләр буенча законнар нигезендә жайга салу эше Татарстан Республикасы вәкаләтләре чикләрендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советы карамагына керә.

3. Россия Федерациясе Конституциясенең 8 статьясында (1 өлеше) икътисадый эшчәнлек иреге конституциячел корылыш нигезләренә берсе буларак игълан ителгән. Икътисадый ирек принцибы нигезендә эшкуарлык эшчәнлеге һәм закон белән тыелмаган башка икътисадый эшчәнлек өчен үз сәләтеңнән һәм мөлкәтеңнән ирекле файдалануга Конституциядә гарантияләнгән торган хокукның эчтәлеген тәшкил итүче хокуклар ята, аны гамәлгә ашырганда, гражданның әлеге эшчәнлек өлкәсен сайлый һәм аны индивидуаль рәвештә, йә башка затлар белән бергә, милеккә хокукның һәм дәүләт тарафыннан намуслы көндәшлеккә ярдәм итүнең конституциячел гарантияләреннән файдаланып, хәл итә ала (Россия Федерациясе Конституциясенең 8, 34 һәм 35 статьялары).

Шул ук вакытта Россия Федерациясе Конституциясенең 8, 17 (3 өлеше), 34 (2 өлеше), 35 (1 һәм 2 өлешләре) һәм 55 (3 өлеше) статьялары мәгънәсе

буенча эшкуарлык эшчәнлегә һәм закон белән тыелмаган башка икътисадый эшчәнлек өлкәсендәге хокуklar һәм ирекләр башка затларның хокуklarын һәм ирекләрен бозып гамәлгә ашырылырга һәм конституцион нигездә якланыла торган кыйммәтләрне куркыныч астына куярга тиеш түгел.

Россия Федерациясе Конституция судының 2008 елның 18 июлендәге 10-П номерлы карарында күрсәтеп үтелгәнчә, аерым алганда, базардагы үзара хезмәттәшлектә катнашучыларның хокуklarы һәм бурычлары балансын тәмин итү зарурилыгында чагыла торган гаделлек принцибы нигезендә хужалык итүче субъектлар таний торган ирек һәм ул гарантияли торган яклау хужалык итүче субъектларның хужалык эшләре үзләренә кагылуучыларның хокуklarына һәм ирекләренә карата җаваплы мөнәсәбәт таләбе белән тигезләштерелергә тиеш. Бу Россия Федерациясе Конституциясенә гражданның хокуklarын һәм бурычларын тиешле баланска китерүне тәмин итү зарурилыгы турындагы 75.1 статьясы нигезләмәсенә дә туры килә.

Россия Федерациясе Конституция Суды 2010 елның 13 июлендәге 16-П номерлы карарында билгеләп үткәнчә, эшкуарлык эшчәнлегә үзенә табигате буенча табыш алуга юнәлтелгән һәм уңышсыз килеп чыгу ихтимады да булганга, димәк, күп санлы затларның, беренче чиратта эшкуарлык эшчәнлегә субъекты клиентларының һәм контрагентларының хокуklarын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозуга китерергә мөмкин булганга күрә, федераль закон чыгаручы Россия Федерациясе Конституциясенә 17 статьясына (3 өлеше), 19 (1 һәм 2 өлешләре), 34,35 һәм 55 (3 өлеше) статьяларына таянып, аны гамәлгә ашыру шартларын, хосусый икътисадый инициативаны башка затлар һәм тулаем җәмгыять мәнфәгатьләре белән килештерү максатларында, тиешле күләмдә һәм сыйфатта гавами әһәмиятле хезмәтләр күрсәтү ихтияжларын да кертәп, билгеләргә һәм тиешле контрольлекне, шул исәптән тирә-юньдәгеләргә югары дәрәжәдәге куркыныч белән бәйлә булган эшчәнлекнең бигеле бер төрләре белән шөгыйльләнү өчен кирәкле булга нмөлкәттән файдалануга контрольлекне күздә тотарга тиеш.

Күрсәтелгән карардан күренгәнчә, югары куркыныч чыганагы булган транспорт чараларынан (шул исәптән таксилардан) файдалануга бәйлә буларак, халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өлкәсендә эшкуарлык эшчәнлеген хәл кылу хокукын гамәлгә ашыру пассажирларның һәм юл хәрәкәтендә катнашучы башкаларның иминлеген тәмин итүнең махсус чараларын күрү һәм нигезле, шул исәптән чикләү характерындагы, ягъни Россия Федерациясе Конституциясенә 55 статьясы (3 өлеше) нигезендә билгеләнгән таләпләр кертү зарурилыгына китерә.

Россия Федерациясе субъектларының җиңел такси кузовының төсләр гаммасын билгеләү хокукын законнар нигезендә билгеләү җиңел таксидә пассажирлар йөртү һәм багаж ташу өлкәсендә эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруга таләпләрне регламентлаштыра торган 580-ФЗ номерлы Федераль законның 9 статьясындагы 1 өлешенә 3 пунктына нигезләнгән.

Татарстан Республикасы закон чыгаручысы, үзенә законнар ижат итү компетенциясен гамәлгә ашырып һәм юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүгә һәм такси тармагын транспорт агымында җиңел танып белү өчен автомобильләренә төсләр бертөрлелегенә һәм идентификация уникальлегенә китерергә омтылып, 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6

статьясындагы 1 өлөшөндө жиңел такси кузовы төслөрөнөң ак яки сары төслөр гаммасына туру килергә тиешлеге турунда норманы күздө тоткан.

Мондый алым Россия Федерациясе Конституция судының 2010 елның 13 июлендөгө 16-П номерлы карарында баян ителгән һәм югарыда китереп үтелгән позициясенә туру килә, анда халыкка автомобиль транспорты белән хезмәт күрсәткәндә юл хәрәкәте иминлеге, аерым алганда, пассажирларны таксиларда йөртү иминлеге һәм эшкуарлык эшчәнлеге иреге кебек кыйммәтләр балансын саклау зарурилыгын исәпкә алып, Россия Федерациясе субъектының закон чыгаручысының, федераль законнарны бозмыйча, Россия Федерациясе субъектында индивидуаль файдаланудагы таксиларда пассажирлар йөртү өлкәсендә мондый пассажирлар йөртүнең иминлеген тәмин итәрлек итеп эшкуарлык эшчәнлегенәң хокукый режимын билгеләргә хокуклы булуы күрсәтелгән.

Такси – коммерция хезмәте генә түгел, ә пассажирның иминлеге һәм тынычлыгы гарантиясе дә. Шәһәр маршрут автобуслары үзләрөнәң таныла торган төслөр гаммасы һәм таныла торган тышкы билгеләре белән транспорт агымында аерылып торган кебек, такси да жиңел идентификацияләнергә тиеш. Гражданныр жәмәгәт транспортын корпоратив яки хосусый транспорттан, аның визуаль характеристикаларыннан чыгып, хатасыз аера.

Карауга чыгарылган өлкәдә региональ жайга салу берничә мөһим максатны күздә тотат: пассажирлар йөртүнең танылуын һәм куркынычсызлыгын тәмин итү (бердәм төслөр гаммасы һәм танып белү билгеләре, кулланучыларның хезмәт күрсәтүгә ышанычын ныгытып, легаль таксины тиз генә танып алуға ярдәм итә), жәмәгәт транспорты оешмаларының легаль булмаган эшчәнлегенә каршы тору (билгеләнгән региональ стандартларга җавап бирми торган транспорт чараларын ачыклауны жиңеләйтү), уникаль төбәк брендын формалаштыруға ярдәм итү (расланган төс төбәкнең визуаль йөзөнәң аерылгысыз өлөшө булырга мөмкин), һәм, ниһаять, пассажирлар йөртү базарында катнашучыларның барысы өчен төгәл кагыйдәләр һәм унификацияләнгән стандартлар кертү юлы белән пассажирлар йөртү базарын тәртипкә китерү.

Дәүләт тарафыннан жайга салына торган такси хезмәтләрәннән аермалы буларак, эшчәнлегенә лицензиясе булмаган таксистларга утырып йөрү шәхси килешү шартларында, бәхәслә хәлләр килеп чыккан очракта, хокукый яклау гарантияләрәннән башка гына башкарыла. Югарыда күрсәтелгәнчә, төс белән аерылып тору транспорт чарасын хатасыз идентификацияләү өчен кирәк, бу пассажир куркынычсызлыгының беренчел факторы булып тора. Ул авторизацияләнмәгән һәм куркыныч белән янау ихтималы булган транспорт чараларына очраклы утыруларны булдырмаска мөмкинлек бирә, шулай ук күрсәтелә торган хезмәтнең ышанычлылыгына һәм легальлегенә ышанычны тәмин итеп, алдаудан һәм мошениклыктан саклай.

Такси автомобильләре өчен унификацияләнгән төслөр гаммасын кертү ышанычлы һәм лицензияле таксистны сайлауны жиңеләйтә, бу исә, ахыр килеп, тармакка ышанычны ныгытуға ярдәм итә. Әлеге чара күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын контрольдә тотуның нәтижәле ысулы булып тора, чөнки кулланучыларга легаль таксиларны легаль булмаганнарыннан тизрәк һәм жиңелрәк аерырга мөмкинлек бирә. Димәк, бердәм төслөр гаммасын кертү

кулланучылар хокукларын яклауга һәм пассажирлар йөртү өлкәсендә сервисның гомуми дәрәжәсен күтәргә юнәлдерелә.

Жиңел такси кузовының ак яисә сары төсләр гаммасы турындагы таләп элек гамәлдә булган «Татарстан Республикасы территориясендә жиңел таксиларда пассажирлар йөртү һәм багаж ташу турында» 2011 елның 10 октябрәндәге 77-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законында да булган, аның нигезендә «Россия Федерациясенең аерым законнар актларына үзгәрешләр кертү турында» 2011 елның 21 апрелендәге 69-ФЗ номерлы Федераль законның 9 статьясындагы 16 өлешенә 1 пунктының «в» пунктчасында (статья үз көчен югалткан) билгеләнгән Россия Федерациясе субъектларының мондый таләпне билгеләү хокукы гамәлгә ашырылган.

Бу очракта республика закон чыгаручысы хокукый яктан билгеле булу принцибын үтәгән, аның мөһим аспекты булып хокук мөнәсәбәтләре субъектларының хокукый статусының тотрыклылыгын таләп итү тора. Тиешле хокук мөнәсәбәтләрендә катнашучыларга йөкләмәләр йөкли торган яңа хокукый жайга салу гражданның законга һәм дәүләт гамәлләренә ышанычын саклау принцибын үтәү нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Бу хокукый жайга салуның тиешле тотрыклылыгын саклауны һәм гамәлдәге нормалар системасында башбаштаклыкка нигезләнгән үзгәрешләргә юл куймауны күздә тотта.

Мондый алым социаль бердәмлекне ныгытуга ярдәм итеп кенә калмый, ә жәмгыятьнең тотрыклы үсешен дә тәмин итә, бу очракта һәр шәхес үз хокукларының якланганлыгын һәм законнарның ышанычлы булуын тоя һәм аларга ышана да.

Моннан тыш, «Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2011 елның 21 апрелендәге 69-ФЗ номерлы Федераль законның 9 статьясының үз көчен югалтуы танылганчы, Россия Федерациясе Конституция судына шикаять бирелгән, анда гражданин күрсәтелгән статьяның 16 өлешендәге 1 пункты нигезләмәсен һәм жиңел такси кузовына карата шундый ук төсләргә билгеләгән «Краснодар краенда халыкка жиңел такси белән транспорт хезмәте күрсәтүгә оештыру турында» 2007 елның 27 мартындагы 1217-КЗ номерлы Краснодар крае Законының 8 статьясындагы 1 өлешендәге «а» пунктының Россия Федерациясе Конституциясенең 8 статьясына (1 өлеш), 19 статьясына (2 өлеш) һәм 34 статьясына (1 өлеш) туры килмәвен тануны сораган.

Моңа кадәр үзенә пассажирлар йөртү эшчәнлеген гамәлгә ашыруга рөхсәт бирүдән баш тартылган мөрәжәгать итүче фикеренчә, билгеләнгән Закон нигезләмәләре артыкка киткән, алар конкуренцияне чикләүгә китергән һәм аны хезмәт хокукынан мәхрүм иткән.

Россия Федерациясе Конституция судының 2018 елның 27 мартындагы 713-О номерлы билгеләмәсе белән, федераль законның һәм Россия Федерациясе субъекты законының дөгъва белдерелә торган нигезләмәләренә жиңел таксидә пассажирлар йөртү өлкәсендә барлыкка килә торган хокукый мөнәсәбәтләрнең барлык якларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итүгә юнәлдерелгән булуы һәм шикаятьтә билгеләнгән мөрәжәгать итүченең конституциячел хокукларын бозу буларак карала алмавы сәбәпле, шикаятьне карап тикшерүгә кабул итеп алу дан баш тартылган.

Россия Федерациясенә Югары суд органы жиңел такси кузовының төсләр гаммасын билгели торган Россия Федерациясе субъекты законының Россия Федерациясе Конституциясенә туры килү мәсьәләсендә билгесезлек күрмәгән.

Жиңел таксиның төсләр гаммасы буенча дэгъва белдерелә торган чикләү, норматив хокукий акт формасына, аны кабул итү, бастырып чыгару һәм гамәлгә кертү тәртибенә карата таләпләрне үтәп, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан үзенә вәкаләтләре чикләрендә билгеләнгән, гамәлдәге законнарның жиңел таксидә пассажирлар йөртү һәм багаж ташу өлкәсендә иминлекне тәмин итүгә юнәлдерелгән югарыда күрсәтелгән нигезләмәләренә туры килә.

Татарстан Республикасы законнар чыгару хакимияте органы, юл хәрәкәте иминлегенә турындагы федераль законнарның гомуми нигезләмәләрен төгәлләштереп, республиканың уникаль төбәк үзенчәлекләрен һәм финанс-икътисадый мөмкинлекләрен исәпкә алган. Карауга чыгарылган норматив-хокукий актыны кабул итү вакытына килеп туган хәлне исәпкә алып, кертелә торган чаралар нигезле нигезләнешкә ия һәм конституциячел әһәмиятле кыйммәтләренә саклауның объектив зарурлыгы белән билгеләнгән, нигезләнә һәм аңа туры килә, жәмгыятьнең һәм шәхеснең законлы мәнфәгатьләре балансын саклау бурычына каршы килми.

Төбәк закон чыгаручысы дэгъва белдерелә торган нигезләмәне кабул итү белән конкуренцияне чикләмәгән, ә федераль закон нигезендә үзгә бирелгән жиңел транспортта пассажирлар йөртү һәм багаж ташу эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен өстәмә таләп билгеләү вәкаләтен гамәлгә ашырган. Бәхәсле хокукий мөнәсәбәтләрдә катнашучылар жиңел таксидә пассажирлар йөртү һәм багаж ташу эшчәнлеген гамәлгә ашыру эшчәнлегенә керүнең дискриминацион шартларына урын калдырмаган шул бер үк хәлгә куелган. «Татарстан Республикасында жиңел таксидә пассажирлар йөртү һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешендә баян ителгән нигезләмә жиңел таксиларда пассажирлар йөртү һәм багаж ташу эшчәнлеген гамәлгә ашыруга карата бердәм таләпләр билгеләнгән, алар, бернинди искәрмәләрсез. Татарстан Республикасы территориясендә эш итүче барлык пассажир йөртүчеләргә дә кагыла.

Татарстан Республикасы Конституция советы, баян ителгәннәрне игътибарга алып, «Татарстан Республикасында жиңел таксидә пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән хокукий жайга салу, жиңел такси кузовының төсләр гаммасының бары тик ак яисә сары төсләргә туры килүен күрсәтеп жайга сала торган өлешендә Дәүләт Советы тарафыннан үзгә дискрецион вәкаләтләре чикләрендә кабул ителгән, дигән нәтижәгә килде. Татарстан Республикасы Әлеге карар хосусый икътисадый инициатива һәм башка затлар, шулай ук тулаем жәмгыять мәнфәгатьләре арасында балансны саклау принципларына нигезләнә һәм Татарстан Республикасы территориясендә тиешле хокукий мөнәсәбәтләренә жайга салуда хокукий билгеләнешне тәмин итәргә омтыла. Шул рәвешле, карауга чыгарылган хокукий жайга салу үзгә-үзгә

гражданнарның конституциячел хокукларын, шулай ук мөрәжәгать итүченең хокукын бозу буларак бәяләнә алмый һәм, димәк, Татарстан Республикасы Конституциясенен 28 статьясындагы икенче өлешенә һәм 50 статьясындагы беренче һәм өченче өлешләренә туры килә.

4. Татарстан Республикасы Конституция советы мөрәжәгать итүченең такси кузовының төсләр гаммасына таләпләр кертелүгә бәйле рәвештә башка төстәге автомобильләр йөртүчеләргә ак яисә сары төстәге транспорт чарасы сатып алуга, аны буяуга һ. б. бәйле өстәмә финанс чыгымы йөкләнүен күрсәтүче дәлилларен игътибарга алды.

Татарстан Республикасында такси базарының динамикалы үсеше шактый ук дәрәжәдә кече һәм урта бизнес предприятиеләре тарафыннан тәмин ителә.

Автомобильне «Татарстан Республикасында жиңел таксида пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән критерийларга туры китерү зарурилыгы жиңел таксида эшләргә ниятләүчеләрнең бер өлешенең жиңел таксида пассажирлар йөртү өлкәсендәге эшчәнлекне гамәлгә ашырудан баш тартуына китерергә мөмкин.

Тиешле төсләр гаммасындагы яңа транспорт чарасын сатып алу белән бәйле финанс чыгымнары автомобиль хужаларын, аерым алганда, шәхси автотранспортны коммерция максатларында кулланучы үзмәшгуль затларны кыен хәлгә куя. Транспорт чаралары белән тәмин итүнең кимүенә һәм аларны ремонтлау мөмкинлекләренең чикләнүенә китерә торган гамәлдәге икътисадый санкцияләр шартларында такси автомобильләрен яңадан буяуга өстәмә чыгымнар машина йөртүчеләрнең тиешле эшчәнлек алып бару теләгенә тискәре йогынты ясарга мөмкин. Әлеге хәл шулай ук аларның шәхси эшмәкәрләр, кече яки урта эшмәкәрлек субъектлары буларак эшчәнлеген легальләштерү юлында өстәмә киртә булып торырга мөмкин.

Шуның белән бергә, Россия Федерациясе Конституциясенен 8 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән икътисадый эшчәнлек иреге принцибы эшкуарлык эшчәнлегә субъектына әлеге эшчәнлекне мөстәкыйль рәвештә, үз мөмкинлекләреннән чыгып башкару хокукы бирә. Бу хокук кабул ителә торган гамәлләрнең нәтижәлелеген һәм максатка ярашлылыгын бәйсез һәм кешенең үзе тарафыннан гына бәяләү мөмкинлеген, шулай ук базар конъюнктурасыннан һәм үзенең исәп-хисапларыннан чыгып фаразланыла торган керемнәрне һәм чыгымнарны мөстәкыйль билгеләүне үз эченә ала.

Татарстан Республикасында жиңел такси йөртүчеләрнең югарыда телгә алып үтелгән эшчәнлеккә бәйле рәвештә тоткан чыгымнары уңышсыз да килеп чыгу куркынычы булган һәм шәхси эшкуарлык инициативасын гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән мөстәкыйль эшкуарлык эшчәнлегә барышында барлыкка килә торган чыгымнар булып тора. Башкача әйткәндә, әлеге чыгымнарны тоту коммерция эшчәнлеген алып баруның аерылгысыз өлеше булып тора.

5. Хокукның социаль әһәмияте аның ижтимагый алгарышка катализатор булып хезмәт итү мөмкинлеген белән ачыла, бөтен социумга да, һәр законнарны үтәүче гражданинга да хокукый нормаларны билгели һәм яклай торган

социаль әһәмиятле максатларны гамәлгә ашыру мөмкинлеген тәмин итә. Хокукий жайга салуның перспективалы тенденцияләреннән берсе булып хокук һәм социаль жайга салуның башка формалары арасында баланс эзләү тора.

Нәкъ менә икътисадый үсешкә ихтыяжлар, шулай ук хокукий нормаларны кабул итү, үзгәртү яки юкка чыгару юлы белән ижтимагый мөнәсәбәтләрдә барлыкка килгән проблемаларны хәл итүгә социаль запрос тиешле хокукий карарларын кабул итүне һәм аларның эчтәлеген билгели, аларны гамәлгә ашыруның нәтижәлелегенә турыдан-туры йогынты ясый. Моннан күренгәнчә, реаль ихтыяжлардан аерылган һәм күзгә күренеп торган социаль запрос булмаганда кабул ителгән хокукий карарлар әлеге карарларның нәтижәлелеген киметүгә китереп, яхшы ниятне формальлеккә әйләндерә.

Социаль яшәеш шартлары һәм икътисадның ихтыяжлары хокукий жайга салуның зарурилыгын һәм үзенчәлекләрен тудыра, хокукий күрсәтмәләргә алга таба куллану өчен нигез булып тора, ул бары тик социаль мәнфәгатьләргә туры килгән очракта гына нәтижәле булачак. Бу факторлар, житәрлек дәрәжәдә матди ресурслар һәм алга киткән икътисадка ия булганда, хокукий карарларын тормышка ашыруның объектив мөмкинлеген билгели.

Әлеге мөрәжәгатьне карау предметы булган хокукий жайга салу нәтижәләре буенча эшләнә торган механизмнарның социаль-икътисадый мөнәсәбәтләргә тискәре йогынтысы ачыкланса, ижтимагый мөнәсәбәтләрнең тиешле өлкәсендә тискәре нәтижәләргә киметүгә яисә жайга салуның альтернатив (нәтижәлерәк) вариантларын кертүгә юнәлдерелгән законнардагы үзгәрешләр таләп ителергә мөмкин.

Карауга чыгарылган закон нормасының Татарстан Республикасы Конституциясенә 28 статьясындагы икенче өлешенә, 50 статьясындагы беренче һәм өченче өлешләренә туры килүен тану Татарстан Республикасы Дәүләт Советына үзенә дискрецион вәкаләтләрне гамәлгә ашыру кысаларында, социаль запросларны һәм югарыда санап үтелгән башка хәлләргә анализлаудан чыгып, жиңел таксида пассажирлар йөртү һәм багаж ташу өлкәсендә норматив-хокукий жайга салуны үзгәртү мөмкинлеген карарга комачауламый.

Татарстан Республикасы Конституция советы, баян ителгәннәр нигезендә һәм «Татарстан Республикасы Конституция советы турында» 2023 елның 13 июнендәге 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 5 статьясындагы 2 өлешенә, 11 статьясына, Татарстан Республикасы Конституция Советы Регламентының 32-35 статьяларына туры китереп,

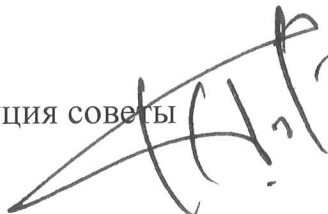
НӘТИЖӘ ЧЫГАРДЫ:

1. Нигезләмәләрендә жиңел такси кузовы төсләренә бары тик ак яисә сары төсләр гаммасына туры килүе мәжбүри буларак күрсәтелгән «Татарстан Республикасында жиңел таксида пассажирлар йөртүне һәм багаж ташуны оештыру турында» 2023 елның 21 июлендәге 71-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 6 статьясындагы 1 өлешен Татарстан Республикасы Конституциясенә

28 статьясындагы икенче өлешенә, 50 статьясындагы беренче һәм өченче өлешләренә туры килә дип танырга,

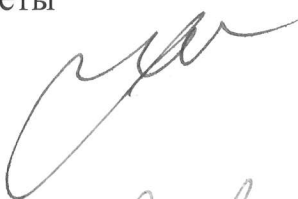
2. Әлеге Нәтижәне «Ватаным Татарстан» һәм «Республика Татарстан» газеталарында, «Татарстан Республикасының хокукий мәгълүматлар рәсми порталында» (PRAVO.TATARSTAN.RU) бастырып чыгарырга шулай ук Татарстан Республикасы Конституция советының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтына урнаштырырга.

Татарстан Республикасы Конституция советы
рәисе

И.И. Гыйлажев

Татарстан Республикасы Конституция советы
әгъзалары

Р.Ф. Гафаров

Э.М. Мостафина